

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING FÖR DETALJPLAN
FÖR DEL AV ÖJEBYN 3:178 M.FL. ÖJEBYN,
VATTENVERKET

**Piteå
kommun**

2025-11-21

Uppdrag: 349649 Pireva- MKB Detaljplan
Titel på rapport: MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING FÖR
DETALJPLAN FÖR DEL AV ÖJEBYN 3:178 M.FL.
ÖJEBYN, VATTENVERKET
Status: Granskningskopia
Datum: 2025-11-21

Medverkande

Beställare: Pireva
Kontaktperson: Fredrik Bellander
Konsult: Sanne Broström Kardefeldt, Camilla Pivetta
Uppdragsansvarig: Irene Hedlund
Kvalitetsgranskare: Johanna Thurdin

Sammanfattning

Syftet med detaljplanen för del av Öjebyn 3:178 m.fl. i Piteå kommun är att möjliggöra etableringen av ett nytt vattenverk, vilket är en viktig samhällsfunktion för att trygga kommunens framtida vattenförsörjning. För att säkerställa att detta sker på ett hållbart sätt har en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tagits fram enligt miljöbalken. Enligt plan- och bygglagen ska en strategisk miljöbedömning utföras om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan, varpå innehållet i en MKB ska uppfylla kraven enligt 6 kap. miljöbalken. MKB:n utgör en central del av miljöbedömningen och syftar till att integrera miljöaspekter i planeringen och beslutsfattandet, så att betydande miljöpåverkan kan identifieras, bedömas och hanteras redan i ett tidigt skede.

Miljöbedömningen i denna MKB utgår från en tidshorisont på tio år från det att planen börjar genomföras, och avser de miljöeffekter och konsekvenser av de fysiska förändringar som planen medför. De miljöaspekter som bedömts som mest relevanta för planen är naturmiljö, artskydd, friluftsliv, rekreation och sociala värden, geoteknik samt strandskydd. Utöver dessa miljöaspekter innehåller även förevarande MKB en redovisning av miljö kvalitetsnormer för luft och vatten.

Underlaget för MKB:n består av en rad utredningar och inventeringar, bland annat en lokaliseringsundersökning, en gestaltungsrapport för planerat vattenverk, en naturvärdesinventering (NVI), olika riktade artinventeringar samt en artskyddsutredning. Dessa underlag har gett en god bild av områdets befintliga naturvärden, förekomst av skyddade arter och hur området används för rekreation och friluftsliv. Planförslaget innebär att ca. 9 hektar mark tas i anspråk, varav vattenverket bedöms uppta ca. 1,76 ha.

Planområdet utgörs huvudsakligen av löv- och blandskog som i genomförd NVI främst klassats med visst naturvärde (naturvärdesklass 4) samt påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3). Planförslaget innebär en viss förlust av grönområden och skogsmark jämfört med om ingen exploatering sker i området.

Den samlade bedömningen är att ett genomförande av detaljplanen medför liten till påtaglig negativ konsekvens för naturmiljön, då vissa naturvärdesbiotoper och livsmiljöer försvinner eller påverkas negativt. För aspekten artskydd har det i framtagna artskyddsutredning avgränsats vilka arter som kan påverkas av planens genomförande, vilket bedöms vara nordfladdermus och mindre hackspett. Konsekvensen bedöms som liten negativ då planens genomförande innebär att skogsmark tas i anspråk och förändrar livsmiljön för dessa skyddade arter. Bevarandestatus för den

lokala populationen bedöms inte påverkas för vare sig mindre hackspett eller nordfladdermus, varpå inte heller någon otillåten störning för mindre hackspett bedöms uppstå förutsatt att föreslagna hänsynsåtgärder vidtas. Även för friluftsliv, rekreation och sociala värden bedöms konsekvensen som liten negativ, då området inte omfattas av riksintresse för friluftsliv eller rörligt friluftsliv. Planområdet används för friluftsliv och rekreation i huvudsak av närboende, men det bedöms finnas behov av åtgärder för att förbättra tillgängligheten till området, exempelvis till älvremsan. Geotekniskt innebär planen liten till påtaglig negativ konsekvens, beroende på markens beskaffenhet och behovet av anpassningar vid byggnation. För strandskyddet bedöms konsekvensen som liten negativ, eftersom vissa delar av området omfattas av strandskydd som i och med planens genomförande upphävs, men påverkan bedöms som begränsad.

För att minimera de negativa effekterna föreslås ett antal åtgärder och hänsynstaganden, såsom att där det är möjligt bevara värdefulla träd och biotoper, anpassa byggnationen och placeringen av vattenverket för att minska intrånget i känsliga områden. Vidare betonas vikten av att följa upp miljöaspekterna under projektets gång och där så är möjligt ställa miljökrav i upphandlingen av entreprenader. Om planen inte genomförs, det vill säga i nollalternativet, bedöms konsekvenserna för samtliga miljöaspekter vara obetydliga/inga alls.

Sammanfattningsvis innebär detaljplanen för nytt vattenverk i Öjebyn vissa negativa miljökonsekvenser, i huvudsak för aspekterna naturmiljö och artskydd. Genom att integrera miljöhänsyn i planeringen och vidta föreslagna åtgärder kan dock påverkan minimeras.

Innehållsförteckning

1 Inledning	7
1.1 Bakgrund och syfte	7
2 Miljöbedömning	8
2.1 Syfte och process	9
2.2 Avgränsning.....	9
2.2.1 Avgränsning i geografi	9
2.2.2 Avgränsning i tid	10
2.2.3 Avgränsning av miljöaspekter	10
2.3 Bedömningsgrunder.....	10
2.3.1 Bedömning av värde, effekt och konsekvens	11
2.3.2 Bedömningsskala för värde/känslighet.....	11
2.3.3 Bedömningsskala för effekt.....	11
2.3.4 Bedömningsskala för konsekvens.....	12
2.4 Osäkerheter	12
2.5 Underlag	12
3 Samråd.....	13
3.1 Genomförda samråd	13
3.2 Samrådets inverkan på miljöbedömningen	14
4 Övergripande förutsättningar	14
4.1 Områdesbeskrivning	14
4.2 Riksintressen	15
4.3 Skyddade områden.....	16
4.4 Gällande planer	17
5 Nollalternativ	18
6 Planförslag och alternativ	18
6.1 Planförslaget.....	18
6.2 Alternativ.....	20
7 Miljöaspekter	21
7.1 Naturmiljö	21
7.1.1 Bedömningsgrunder.....	21
7.1.2 Förutsättningar.....	22

7.1.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden	26
7.1.4 Påverkan, effekt och konsekvenser	26
7.1.5 Förslag till ytterligare hänsyn och åtgärder	27
7.2 Artskydd.....	28
7.2.1 Bedömningsgrunder.....	28
7.2.2 Förutsättningar.....	28
7.2.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden	31
7.2.4 Påverkan, effekt och konsekvenser	32
7.2.5 Förslag till ytterligare hänsyn och åtgärder.....	33
7.3 Friluftsliv, rekreation, och sociala värden	33
7.3.1 Bedömningsgrunder.....	33
7.3.2 Förutsättningar.....	34
7.3.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden	36
7.3.4 Påverkan, effekt och konsekvenser	36
7.4 Geoteknik	37
7.4.1 Bedömningsgrunder.....	37
7.4.2 Förutsättningar.....	37
7.4.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden	38
7.4.4 Påverkan, effekt och konsekvenser	38
7.4.5 Förslag till ytterligare hänsyn och åtgärder.....	39
7.5 Strandskydd.....	39
7.5.1 Bedömningsgrunder.....	39
7.5.2 Förutsättningar.....	39
7.5.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden	40
7.5.4 Påverkan, effekt och konsekvenser	40
8 Samlad bedömning.....	41
8.1 Miljökonsekvenser	41
8.2 Riksintressen och skyddade områden	42
8.3 Miljökvalitetsnormer	43
8.4 Måluppfyllelse	45
8.4.1 Miljökvalitetsmål.....	45
9 Uppföljning	47
Referenser	49
Bilagor	51

1 Inledning

Detta dokument utgör miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. miljöbalken för förslaget till ny detaljplan för Del av Öjebyn 3:178 M.fl. Öjebyn, Vattenverket i Piteå kommun i Norrbottens län.

Miljökonsekvensbeskrivningen är en del i miljöbedömningen som syftar till att lyfta fram väsentliga miljöaspekter i planarbetet så att en hållbar utveckling främjas.

1.1 Bakgrund och syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för anläggandet av ett nytt vattenverk för att ersätta det befintliga vattenverket.

Det befintliga vattenverket är byggt på 1970-talet, och producerar merparten av Piteå kommuns dricksvatten. Vattenverket är i behov av förnyelse av flera anledningar, dels på grund av sin ålder, dels för att kunna möta framtida behov och nya lagkrav, men också för att säkra en god kvalitet på dricksvatten. Verket dimensioneras också för att möta kommunens vision om befolkningsökning.

Utbyggnad och förnyelse av det befintliga vattenverket för att möjliggöra fortsatt vattenproduktion har utretts som möjligt alternativ till att anläggandet av ett nytt vattenverk. Detta alternativ har bedömts medföra ett omfattande och komplicerat arbete med risk för driftstörningar i ordinarie dricksvattenproduktion och har därför inte förespråkats.

Aktuellt detaljplanområde samt området där befintligt vattenverk ligger är inte planlagt sedan tidigare och pekas ut i översiktsplan och fördjupad översiktsplan för både teknisk anläggning och närnatur av särskild betydelse samt som utvecklingsområde för natur.

Planområdet är beläget i Södra Öjebyn, längs Piteälven, 600 meter från E4:an och längst med Taktvägen, se Figur 1 där planområdet är markerat i en översiktskarta. Planområdet består av skog, en teknisk anläggning i form av befintligt vattenverk, samt en handelsträdgård. Genom skogsområdet går ett antal gång- och cykelvägar, varav en sträcker sig längs med Piteälven. Planområdet berörs delvis av strandskydd på 100 meter från Piteälven.

Planen planeras innehålla yta för det nya vattenverket och tillhörande infrastruktur, skog för rekreation och friluftsliv, samt den befintliga handelsträdgården. När det nya vattenverket är i bruk planeras det

A detailed map of the area around Bergviksundet, showing a red-outlined polygon with a grid pattern. The map includes labels for various locations such as Kålen, Hølgården, Dølgården, Birgenvågen, Kornetgården, and Hølgården. A scale bar at the bottom left indicates 0, 50, and 100m. The map is credited to Lantmäteriet, Geodatasamverket.

2.1 Syfte och process

Syftet med miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. En del av miljöbedömningen är att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska ingå som beslutsunderlag till detaljplanen (6 kap 1 § miljöbalken). Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen är att möjliggöra en samlad bedömning av påverkan på människors hälsa och miljön till följd av planens genomförande. Den miljöhänsyn som identifieras i en MKB bör sedan följa projektet under framtagandet av förfrågningsunderlag och miljökrav för genomförandet.

Den strategiska miljöbedömningen med framtagande av miljökonsekvensbeskrivning innehåller följande steg:

- Avgränsning med samråd
- Integrering av miljöaspekter och framtagande av MKB
- Inarbetande av synpunkter efter plansamråd
- Uppföljning

Processen för strategisk miljöbedömning sker i samspel med detaljplaneprocessen vilket innebär att utredningar och konsekvensbeskrivningar av miljöaspekter utgör underlag som kan och ska påverka detaljplanens innehåll och utformning. Planens konsekvenser för de miljöaspekter som kan medföra betydande påverkan ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

I denna MKB redovisas miljökonsekvenserna av detaljplanen för Del av Öjebyn 3:178 M.fl. Öjebyn, Vattenverket i Piteå kommun i Norrbottens län.

2.2 Avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen omfattar konsekvenserna av de fysiska förändringar som planen medför. Fokus ligger på de värden som berörs direkt av planerade åtgärder, indirekt inom influensområdet och/eller kumulativt.

Nedan beskrivs miljökonsekvensbeskrivningens avgränsningar vad gäller geografi, tid och miljöaspekter.

2.2.1 Avgränsning i geografi

Miljökonsekvensbeskrivningens geografiska avgränsning omfattar planområdet, samt även det så kallade influensområdet, vilket avser det

område där miljöeffekter kan uppstå. Influensområdet innefattar det område som berörs av de fysiska förändringar som planen för med sig, de effekter som uppkommer i samband med att planen genomförs samt kumulativa effekter från andra projekt, planer och program. Influensområdets storlek är olika för olika miljöaspekter eftersom det varierar hur stort område det är som påverkas. De områden och värden som bedöms kunna påverkas av planen beskrivs under respektive miljöaspekt i kapitel 7

2.2.2 Avgränsning i tid

Miljökonsekvensbeskrivningen avser miljöeffekter som kan uppstå vid ett genomförande av planen, när planen är fullt utbyggd. Bedömningen av berörda värden och konsekvenser kommer att utgå från planens tidshorisont på 10 år från dess att planens genomförandetid påbörjas.

2.2.3 Avgränsning av miljöaspekter

De aspekter som enligt avgränsningssamrådet med länsstyrelsen i Norrbotten bedömdes vara relevanta att behandla i miljökonsekvensbeskrivningen är:

- Naturmiljö
- Friluftsliv, rekreation och sociala värden
- Geoteknik
- Strandskydd

Aspekten "Artskydd" kommer också behandlas i förevarande MKB, men har tillkommit efter utfört avgränsningssamråd.

2.3 Bedömningsgrunder

Denna MKB behandlar de direkta, indirekta och kumulativa effekter som förväntas uppstå i det aktuella områdets närhet och förväntade influensområde med anledning av eller som en följd av planen samt presenterar skyddsåtgärder och bedömda konsekvenser. Bedömningen av konsekvenser görs utifrån en sammanvägning av intressenas värde och de effekter som uppstår.

2.3.1 Bedömning av värde, effekt och konsekvens

Bedömningarna görs utifrån bedömningsgrunder och bedömningsskalor för värde, effekt och konsekvens.

För varje miljöaspekt redovisas bedömningsgrunder utifrån lagstiftning och vägledningar, se kapitel 7 . För vissa miljöaspekter, exempelvis buller, luft och ytvatten, används riktvärden och miljökvalitetsnormer som hjälpmedel för att beskriva de effekter och konsekvenser som uppstår.

Påverkan	Den fysiska åtgärden i sig
Effekt	Den förändring som kan uppkomma i omgivningen av påverkan
Konsekvens	Betydelsen av denna förändring efter att skyddsåtgärder vidtagits

Konsekvensbedömningen enligt denna metodik görs i förhållande till nuläget, det vill säga de nu rådande förutsättningarna i området. Även nollalternativets konsekvenser bedöms i förhållande till nuläget. En jämförelse av planens konsekvenser görs därefter mot nollalternativets konsekvenser. Nollalternativet beskriver den sannolika utvecklingen inom området 10 år framåt om planen inte kommer till stånd. Alla konsekvensbedömningar görs baserat på att angivna hänsyns- och skyddsåtgärder genomförs.

2.3.2 Bedömningsskala för värde/känslighet

Värdet/känsligheten hos respektive aspekt har bedömts utifrån bedömningsgrunder som är specifika för respektive miljöaspekt. Bedömningsskalan för värde/känslighet är indelad i hög, påtagligt och litet/låg. Värdet kan bland annat grunda sig på huruvida ett område har betydelse på en nationell, regional eller lokal nivå i form av till exempel riksintressen och naturreservat.

För sådana aspekter där bedömning av värde inte är applicerbart, till exempel vid bedömning av utsläpp till luft eller vatten, används istället begreppet känslighet i förhållande till antingen direkta jämförelsevärden eller som ett förhållande till villkor, mål och normer.

2.3.3 Bedömningsskala för effekt

Effekterna definieras som omfattningen av den påverkan/störning/ingrepp som uppstår. Bedömningsskalan för effekter är indelad i stor negativ, påtagligt negativ, liten negativ, ingen/obetydlig effekt och positiv effekt.

2.3.4 Bedömningsskala för konsekvens

Konsekvensbedömning sker i enlighet med matrisen Figur 1. Konsekvenser redovisas enligt en konsekvensskala som är indelad i stor negativ, påtaglig, liten och ingen/obetydlig konsekvens och kan i enlighet med matrisen även beskrivas i ett spann mellan två olika konsekvenser på skalan.

Konsekvenser kan vara av både positiv och negativ karaktär. Storleken på de positiva konsekvenserna analyseras inte.

Intressets värde och/eller känslighet	Högt	Stor negativ konsekvens				
	Påtagligt		Påtagligt negativ konsekvens		Ingen/obetydlig konsekvens	Positiv Konsekvens
	Litet/Låg			Liten negativ konsekvens		
		Stor negativ	Påtaglig negativ	Liten negativ	Ingen/obetydlig	Positiv
Störningens omfattning (storlek på effekt)						

Figur 2. Bedömningsmatris.

2.4 Osäkerheter

Den här MKB:n bygger på information som har varit känd under processen. Inga betydande osäkerheter har identifierats. Försiktighetsprincipen ska beaktas vid bedömningar, men kan inte helt täcka upp för okända förhållanden.

Miljöbedömningen baseras bland annat på resultat från genomförda inventeringar, som baseras på observationer vid det särskilda fälttillfället. För byggskedet finns vissa osäkerheter eftersom entreprenören inom givna ramar kan välja olika byggmetoder, transportvägar och utföranden än vad som rekommenderats i tidigt skede.

2.5 Underlag

Beskrivning av förhållanden och värden samt bedömning av effekter och konsekvenser i MKB:n baseras på följande aktuella underlag:

- Förslag på planbeskrivning och plankarta
- Undersökning om betydande miljöpåverkan, Komplettering enligt kriterierna i 5§ och 10 - 13 §§ miljöbedömningsförordningen den 2025-04-03 (Bilaga 1), (Piteå kommun, 2025),
- Lokaliseringsundersökning (Bilaga 2), (Pireva, 2025)
- Gestaltungsrapport Piteå nya vattenverk (Bilaga 3), (Tengboms, 2025)
- Naturvärdesinventering (Bilaga 4), (Sweco, 2025)
- Häckfågelinventering (Bilaga 5), (Sweco, 2025)
- Fladdermusinventering (Bilaga 6), (Sweco, 2025)
- Hackspettinventering (Bilaga 7), (Sweco, 2025)
- Artskyddsutredning (Bilaga 8), (Sweco, 2025)
- Översiktlig geoteknisk undersökning, (Sweco, 2025)
- Social hållbarhetsanalys till fördjupad översiktsplan för Öjebyn. (Norconsult, 2020)
- Dagvattenutredning för nytt vattenverk, (Pireva, 2025)

3 Samråd

I detta kapitel redogörs kortfattat för de samrådsaktiviteter som ägt rum, vilka synpunkter som inkommit och hur de beaktats i miljöbedömningsprocessen.

3.1 Genomförda samråd

Piteå kommun har inför arbetet med ny detaljplan utfört en undersökning om betydande miljöpåverkan. I undersökningen har planförslagets tänkbara miljöpåverkan analyserats. Utifrån denna undersökning har det framkommit att en strategisk miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) behöver utföras för planområdet eftersom genomförandet av planen bedöms kunna innebära risk för betydande miljöpåverkan.

Piteå kommun har därefter begärt yttrande över genomförd undersökning om betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen har den 2024-11-29 lämnat ett yttrande över undersökning av betydande miljöpåverkan för aktuell detaljplan. Kommunen har därefter gjort bedömningen att detaljplanen även utgör ett stadsbyggnadsprojekt och gör därför om undersökningssamrådet med Länsstyrelsen enligt 5 § och 10 - 13 §§ miljöbedömningsförordningen. Det nya yttrandet från Länsstyrelsen inkom den 2025-05-06 och ersätter därmed det tidigare yttrandet.

I yttrandet framgår det att Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att ett genomförande av detaljplanen kan medföra en betydande miljöpåverkan.

Ett samrådsunderlag med förslag till avgränsning av MKB har tagits fram och skickats till Länsstyrelsen som underlag för samråd om avgränsningen. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning gällande avgränsningen och vilka miljöaspekter som avses behandlas i MKB.

3.2 Samrådets inverkan på miljöbedömningen

Länsstyrelsen är enig i kommunens bedömning gällande vilka miljöaspekter som avses tas upp i förevarande MKB, men framhäver att planområdet är del av ett av få vattennära rekreationsområden i Piteå stadsbygd.

Grönområden och tysta platser är viktiga ur många hänseenden, och Länsstyrelsen anser därför att en kartläggning av platsens sociotopvärden behöver genomföras. Denna bör inkludera en analys av konsekvenserna av de värden som försvinner samt hur de ska ersättas.

I förevarande MKB tas särskild hänsyn till områdets sociala värden, vilka behandlas under miljöaspekten "Friluftsliv, rekreation och sociala värden".

4 Övergripande förutsättningar

4.1 Områdesbeskrivning

Planområdet utgör ca 9 hektar och är beläget i södra Öjebyn, cirka 100 meter från Piteälven och 650 meter från E4:an. Området omfattar befintligt vattenverk bestående av två sammanlänkade verk med tillhörande reservoarer och ledningsinfrastruktur. Det går en spillvattenledning genom planområdet som sedan löper ut mot angränsande skogsområde norr om planområdet. I samband med etableringen av det nya vattenverket finns ett behov av att leda om befintlig spillvattenledning. Denna åtgärd kommer hanteras separat genom en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Skogen inom området utgör en del av Öjebyns naturområde och används för olika ändamål. Den är en plats för rekreation och har en funktion både ur socialt och naturvårdsperspektiv.

Planområdet inkluderar delar av Taktvägen, strandpromenaden och flera gång- och cykelvägar. En av dessa vägar löper längs med Piteälven. Det

finns även en busshållplats i närheten. Utöver skogen och vattenverket omfattar området en handelsträdgård.

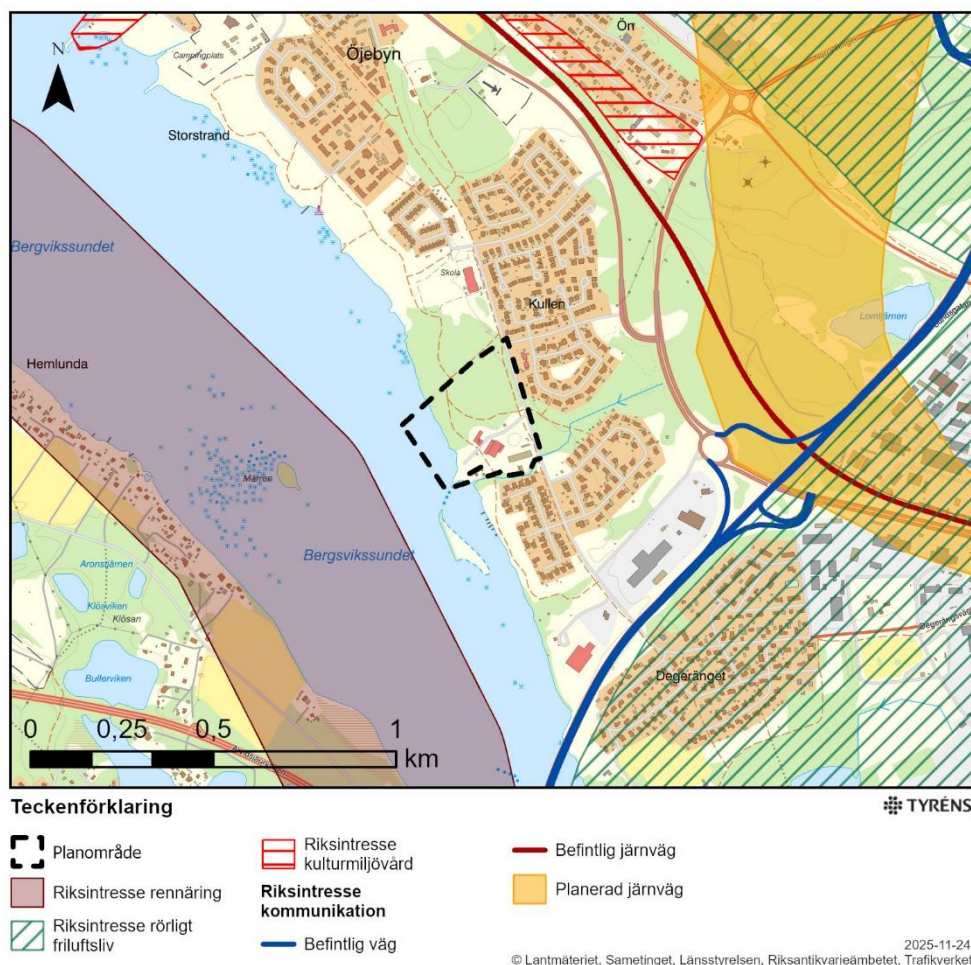
I anslutning till planområdet finns villakvarter, samt en skola för barn i åldrarna 6–10 år och en förskola. Skogsområdet används av både utbildningsverksamheterna och för lek av barn i närområdet.

Bebyggelsen inom planområdet är småskalig och stora delar av området är täckta av skog.

4.2 Riksintressen

Planområdet ligger inom påverkansområde för väderradar och MSA-tytor/områden. Dessa riksintressen bedöms inte påverkas av genomförandet av planen och ett nytt vattenverk, då planerade byggnationer inte kommer överstiga 20 meters höjd (riksintresset kan begränsa byggnadshöjd).

I planområdets närhet ligger flera riksintresseområden, vilka visas i Figur 3 nedan. I öster och sydöst om planområdet, sträcker sig ett område av riksintresse för rörligt friluftsliv (4 kap. 1-2§ MB), Norrbottens skärgård. Planområdet i sig omfattas dock inte av detta riksintresse. Vidare finns även område av riksintresse för kulturmiljövård norr om planområdet som avser Öjebyn, kyrkstad och stadsmiljö. På andra sidan älven, väster om planområdet, löper ett riksintresseområde för Rennäring, samt söder och öster om planområdet löper flera riksintresseområden för kommunikation, avseende järnväg (befintlig och planerad) och väg E4.

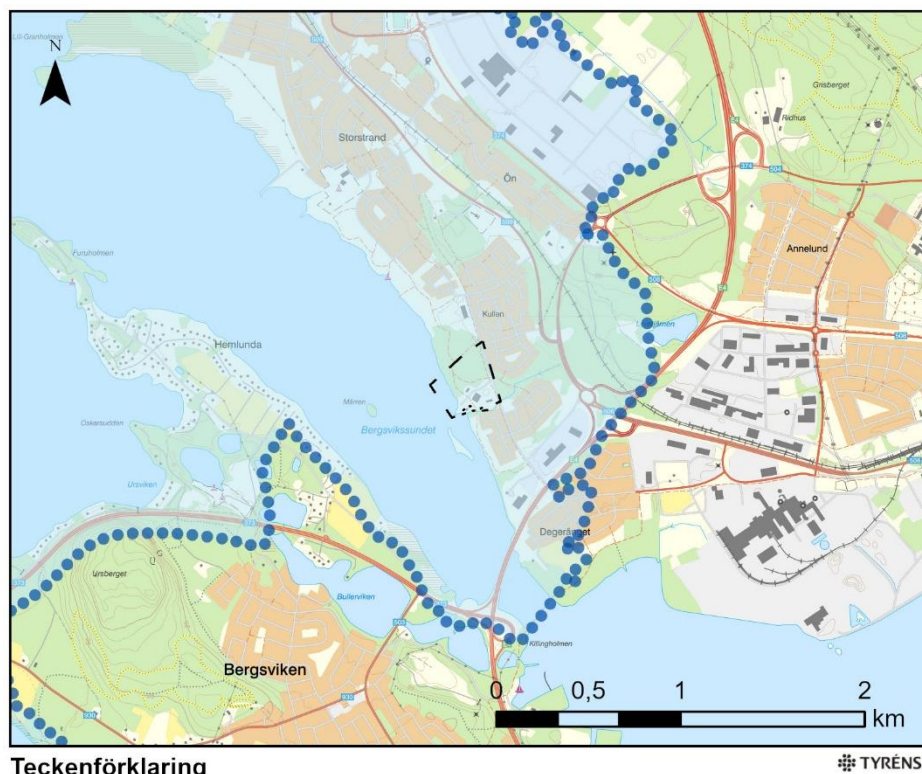
Figur 3. Översiktsskarta över planområdet och närliggande riksintressen.

4.3 Skyddade områden

Planområdet berörs delvis av strandskydd på 100 meter från Piteälven. Strandskyddet gäller 100 meter från strandlinjen, både på land och i vattnet. Piteå kommun har för avsikt att upphäva strandskyddet inom planområdet. De värden som strandskyddet avser att skydda och dess betydelse för allmänheten samt växt- och djurliv beskrivs i kapitel 7.5, samt en bedömning av eventuella konsekvenser av upphävandet av strandskyddet.

Planområdet ingår Svensbyfjärdens vattenskyddsområde, och ligger inom primär och sekundär skyddszon. Inom ett vattenskyddsområde finns skyddsföreskrifter gällande vad som är tillåtet och inte för att vattnets kvalitet inte ska hotas, samt för att vattentäkten inte ska förorenas. Svensbyfjärden är den första fjärden Piteälven når innan den rinner ut i

havet. Vattenverkets råvattenintag ligger i Svensbyfjärden utanför planområdet. Detaljplanen innebär inga förändringar avseende intagspunkt och ledningsinfrastruktur.

Figur 4. Översiktsskarta över planområdet i förhållande till Svensbyfjärden vattenskyddsområde.

Det finns inte några andra skyddade områden inom eller i anslutning till planområdet.

4.4 Gällande planer

Området saknar tidigare planläggning men gränsar till tre detaljplaner: D0315 (Förslag till utvidgning av stadsplan, Kullenområdet, Kullens centrum, antagen i november 1978), D0329 (Förslag till ändring och utvidgning av stadsplan, Kullen centrala delen, Del 2, antagen i juni 1987) samt D0314 (Förslag till stadsplan, Kullenområdet Etapp 2 (del 5), antagen

i oktober 1978). Dessa detaljplaner omfattar bostäder, park och skola. Enligt Översiktsplanen 2030 som antogs av kommunförmäktige i december 2016, är området utpekad för teknisk försörjning med vattenverk som ändamål, närnatur av särskild betydelse samt som utvecklingsområde för natur. Den fördjupade översiktsplanen för Öjebyn, antagen i maj 2024 bekräftar samma användning som i Översiktsplanen 2030.

Planområdet är till största delen oreglerat, men överlappar delvis med detaljplanerna 25-P79/39 i norr och 25-P79/38 i söder. Båda dessa planer, från 1978, reglerar markanvändningen. Detaljplan 25-P79/39 avser gata och transformatorstation, medan 25-P79/38 anger marken som park eller plantering.

5 Nollalternativ

Ett nollalternativ är ett jämförelsealternativ som beskriver konsekvenserna av den förväntade utvecklingen på platsen om den föreslagna detaljplanen inte genomförs. Ett nollalternativ behöver därför inte nödvändigtvis innebära att aktuellt område förblir densamma som det är i dagsläget, utan betyder snarare vilken utveckling som är trolig i området om ett nytt vattenverk inte anläggs inom föreslaget planområde.

I nollalternativet skapas inte förutsättningar för en etablering av ett nytt vattenverk på platsen. Skogen inom området kommer då troligen att finnas kvar och området kommer att fortsatt användas för rekreation en tid framåt. Det innebär att bygglovspliktiga åtgärder kan genomföras även om det kräver en omständlig process. Behovet av att anlägga ett nytt vattenverk kvarstår och åtgärder för att kunna fortsätta ha befintligt vattenverk i drift kommer vara nödvändiga.

6 Planförslag och alternativ

6.1 Planförslaget

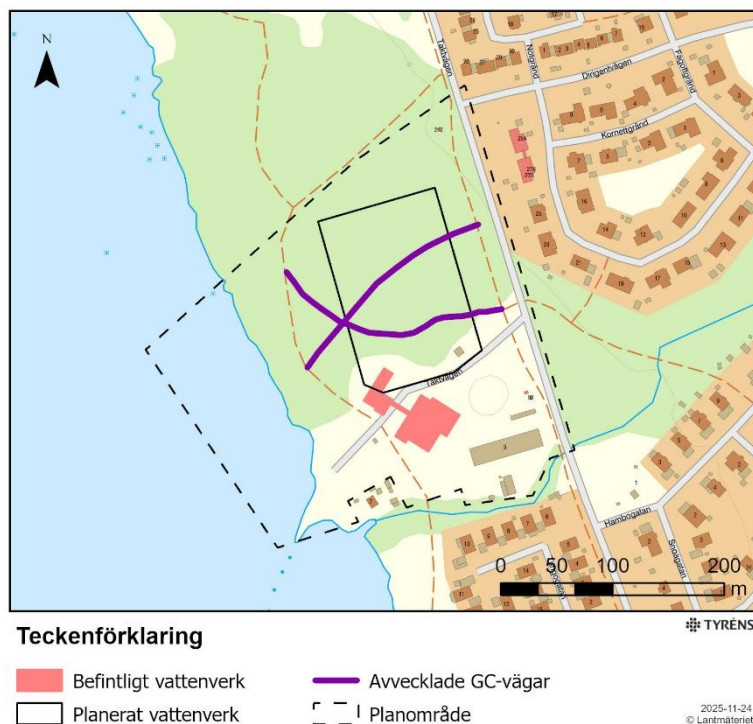
Planförslaget innehåller ytor för det nya vattenverket och dess infrastruktur, skog för rekreation och friluftsliv, samt den befintliga handelsträdgården. Naturmarken vid strandkanten bevaras, och det befintliga vattenverket planeras att rivas när det nya tas i bruk. Ett förslag på hur en möjlig layout för ett nytt vattenverk inklusive när befintligt vattenverk är rivet kan ses i Figur 5 nedan. Förslaget innebär att skogspartier om ca. 25–30 meter

bibehålls mellan vattenverket och älven, samt mellan vattenverket och gatan.

Figur 5. Förslag på layout och eventuell placering av det nya vattenverket inom planområdet. (Tengboms, 2025)

Planförslaget innebär också att två gång- och cykelvägar som löper genom området behöver avvecklas. En översiktskarta över planområdet, ytan för planerat vattenverk i förhållande till det befintliga vattenverket, samt befintliga gång- och cykelvägar kan ses i Figur 6.

Figur 6. Översiktskarta över planområdet inklusive befintligt samt planerat vattenverk. Genomförandet av planen innebär att en två GC-vägar avvecklas, dessa är markerade med lila färg.

6.2 Alternativ

Utbyggnad och förnyelse av det befintliga vattenverket för att möjliggöra fortsatt vattenproduktion har utretts som ett möjligt alternativ till att anläggandet av ett nytt vattenverk. Detta alternativ har bedömts medföra ett omfattande och komplicerat arbete med risk för allvarliga driftstörningar i ordinarie dricksvattenproduktion och har därför inte förespråkats.

I Lokaliseringsundersökningen (Pireva, 2025) har alternativa lokaliseringar för vattenverket utretts. Föreslagen plats utmed befintligt verk ses som den mest fördelaktiga ur vattenförsörjningssynpunkt då befintlig infrastruktur som utgår från platsen kan nyttjas. Att förlägga verket på annan plats skulle innebära en längre dragning av de mest kritiska vattenledningarna vilket förutom en högre investeringskostnad är sämre sett till sårbarhet i leverans, underhållsbehov och driftkostnader

7 Miljöaspekter

7.1 Naturmiljö

Detta avsnitt baseras till stor del på den utförda naturvärdesinventering (NVI) som genomfördes 2025 (Bilaga 4). Även tidigare kända naturvärden i området är inkluderade i NVI.

7.1.1 Bedömningsgrunder

Det finns många olika typer av skyddsformer för Sveriges natur. Enligt miljöbalken (MB) 3 kap. 3§ ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

I miljöbalken skyddas värdefull natur främst enligt bestämmelser i 7 kapitlet såsom naturreservat, nationalparker, Natura 2000 och biotopskyddsområden.

Naturmiljöns värde bedöms utifrån planområdets betydelse för biologisk mångfald samt ekologiska samband. Detta görs utifrån planområdets naturvärden och baseras på huruvida området omfattas av skydd samt dess naturvärdesbiotoper och antalet rödlistade arter från utförd NVI. De naturvärdesbiotoper som identifierats vid inventeringen tilldelas en naturvärdesklass där naturvärdesobjekt klass 1 är högsta naturvärde och klass 2 högt naturvärde. Bedömning av effekt görs utifrån graden av påverkan, om ekologiska samband bryts eller om biologisk mångfald minskar.

Vidare kommer även områdets betydelse för den gröna infrastrukturen bedömas, vilket beskrivs mer i avsnitt 7.1.1.1 nedan.

7.1.1.1 Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden, och anlagda element som behövs för att kunna upprätthålla den biologiska mångfalden, men också för att bevara och främja viktiga ekosystemtjänster i samhället. Naturmiljöer har blivit alltmer fragmenterade under de senaste 100 åren på grund av mänsklig aktivitet, och därför är det av vikt att hänsyn tas till den gröna infrastrukturen inom samhällsplaneringen. Detta för att kunna bedöma behovet av insatser och att rätt åtgärder utförs på rätt platser för att säkra arters långsiktiga tillgång på livsmiljöer av tillräcklig storlek och kvalitet. (Naturvårdsverket, 2024)

För att nå syftet med att bibehålla och skapa grön infrastruktur för hållbara landskap behövs en samsyn i samhället i stort. Av den anledningen är det viktigt med förståelsen av ekologiska sammanhang i landskapet vilket möjliggörs av dialog och samverkan mellan länsstyrelser, kommuner, markägare, företag, myndigheter, organisationer och föreningar. Alla länsstyrelser har tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur, men det finns ingen formell planering för hur arbetet med grön infrastruktur ska utföras. Arbetet ska istället ses som en satsning för att öka och tillgängliggöra kunskap om ekologiska samband i landskapet (Naturvårdsverket, 2024).

7.1.2 Förutsättningar

En stor del av planområdet består av skog, men också av gång- och cykelbana samt en grillplats. Planområdet berör inga skyddade områden enligt kap 7 MB, förutom vattenskyddsområdet. En NVI som omfattar hela planområdet har genomförts.

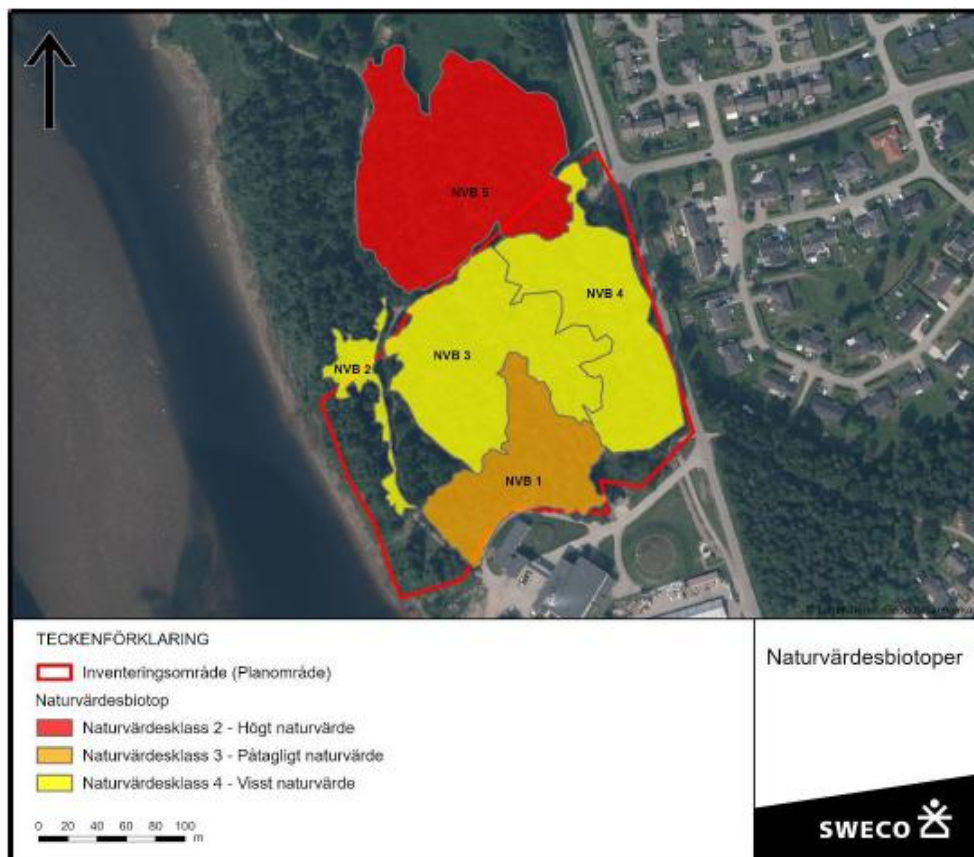
I NVI framkommer det att inventeringsområdet ingår som en del i en större karterad sumpskog, där sumpskogen fortsätter både norr och öster om planområdet.

Totalt har ett landskapsområde avgränsats inom Öjebyn som täcker in en del av inventeringsområdet. Landskapsområdet utgörs av ett sammanhängande område på drygt 75 hektar med förekomster av lövrika och tätortsnära blandskogar, samt förekomster av allmänna grönytor, se Figur 7. Inom landskapsområdet bedöms ett värdelandskap inrymmas. Värdelandskapet utmärker sig genom förekomsten av en lövdominerad skoglig miljö präglad av naturliga processer. Inom värdelandskapet finns värdeelement så som äldre och grövre lövträd, hålträd samt döende och död ved. Värdelandskapet erbjuder gynnsamma, särskilt goda förutsättningar för fågelarter vars livsmiljöer är knutna till lövskogsmiljöer med förekomst av döende och död ved. Även värdelandskapet visas i Figur 7 nedan.

Figur 7. Landskapsområde respektive värdelandskap inom inventeringsområdet. (Sweco, 2025)

Fältinventeringen resulterade sammantaget i att fem olika naturvärdesbiotoper (NVB) avgränsades inom, eller delvis inom, inventeringsområdet. Ingen naturvärdesbiotop som avgränsades bestod av naturvärdesklass 1 (högsta naturvärde). De avgränsade biotoperna utgörs av en naturvärdesbiotop med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde), en med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) samt tre naturvärdesbiotoper med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde). Samtliga avgränsade naturvärdesbiotoper kan ses i Figur 8.

Figur 8. Resultat från genomförd NVI som visar avgränsade naturvärdesbiotoper med tillhörande naturvärdesklassning. (Sweco, 2025)

Planområdet består i huvudsak av naturvärdesbiotoper med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde), men också av en naturvärdesbiotop med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). De två naturvärdesbiotoperna med naturvärdesklass 4 utgörs av olika slags miljö och vegetation. I planområdets västra del utgörs de av en lundlikande, öppen- och halvöppen högrötsäng under viss igenväxning. Den centrala naturvärdesbiotopen med naturvärdesklass 4 utgörs av en talldominerad blandskogsmiljö med en delvis frodig mark- och buskvegetation, medan det i de östra delarna utgörs av en tvåskiktad triviallövskog av främst medelåldrig björk, med inslag av tall.

I planområdets södra, och till viss del centrala delar, har en naturvärdesbiotop med naturvärdesklass 3 avgränsats som utgörs av en örtrik lövskog med förekomst av gamla lövträd, hålträd och död ved på näringsrik, fuktig och beskuggad mark.

Utanför planområdets gräns har en naturvärdesbiotop med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) avgränsats, och vars sydligaste del går in i planområdets nordöstra del. Naturvärdesbiotopen utgörs av en

flerskiktad, luckig och gråalsdominerad lövskog med slutet krontak. Inom biotopen förekommer påtagliga till goda förekomster av döende och död ved i olika nedbrytningsstadier samt rikligt med vedsvampar typiska för lövskogsmiljöer. På träd inom biotopen noteras även bohål och spår från födosökande hackspett, och biotopen medför ett stort värde för fågellivet.

Totalt noterades under genomförd fältinventering drygt 25 olika värdearter, fåglar inkluderat. 13 arter utgörs av kärlväxter, varav ingen av dessa är rödlistad eller fridlyst. 12 värdearter utgörs av fåglar, varav åtta av dessa är rödlistade samt en art upptagen i fågeldirektivets bilaga 1. Ytterligare tre arter av fåglar - som varken är rödlistade eller upptagna i fågeldirektivets bilaga 1 - har bedömts som värdearter (svarthätta, trädgårdssångare och nötväcka). Samtliga fåglar i Sverige är fridlysta.

Inom eller i nära anslutning till planområdet har även ett drygt 20-tal naturvärdesträd bedömts förekomma, se Figur 9 nedan. Naturvärdesträden kännetecknas av gamla, grova träd och hålträd med åldrande strukturer och bedöms erbjuda strukturer av betydelse för biologisk mångfald då dessa potentiellt kan utgöra livsmiljö för värdearter och rödlistade arter, inklusive fåglar.

Figur 9. Identifierade naturvärdesträd inom planområdet. (Sweco, 2025)

7.1.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden

- Planförslaget tar hänsyn till den tätortsnära skogens ekologiska och sociala värden. Vattenverket placeras på ett sådant sätt så att skogspartier med höga naturvärden, rekreationsfunktion eller betydelse som spridningskorridorer för djur och växter avses bevaras i största möjliga mån. För att bevara spridningskorridorer, samt för att bevara känslan av rekreation avses ytor med skogsremсор lämnas kvar längs med vattenverket. Genom detta främjas den gröna infrastrukturen genom att skapa sammanhängande skogsområden.
- För att minimera påverkan på naturvärden planläggs all mark utanför vattenverket och handelsträdgården som allmän platsmark NATUR, vilket säkerställer att skogsmarken och ytor med värdeelement kvarstår.

7.1.4 Påverkan, effekt och konsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativets markanvändning bedöms vara likartad med nuläget markanvändning. Andelen grönyta och skogsmark i detaljplaneområdet bedöms vara likartat med hur omgivningarna ser ut idag. Samtliga naturvärdesträd som finns inom området kommer troligen att bevaras. Naturvärdesbiotoperna bedöms inte påverkas vare sig positivt eller negativt.

Avseende den gröna infrastrukturen, så är det svårt att bedöma hur just detta nätverk kan komma att påverkas i ett nollalternativ. Inom planområdet kvarstår nuvarande markanvändning, vilket är fördelaktigt för den gröna infrastrukturen. I ett nollalternativ föreligger fortfarande ett behov av ett nytt vattenverk, och det är svårbedömt hur en annan placering av vattenverket skulle påverka grönytor och den gröna infrastrukturen på en alternativ plats.

Sammantaget bedöms nollalternativet som ingen/obetydlig konsekvens för naturmiljön.

Planförslaget

Vattenverkets förväntade markanspråk kommer vara ca 1,76 ha och planeras omfatta delar av skogen som finns inom detaljplanområdet. Planförslaget innebär förlust av grönområden samt skogsmark. Detaljplanen innebär avverkning av i huvudsak lövskog och blandskog som i NVI:n klassats med visst naturvärde (naturvärdesklass 4) men också

lövskogsområden med förekomst av gamla lövträd, hålträd och död ved som klassats med påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3).

Vidare innebär planförslaget att stora delar av den befintliga skogen fortsatt kommer finnas kvar. Placeringen och utformningen av vattenverket innebär att skogsremсор lämnas kvar längs med vattenverket. Planförslaget innebär att ca. 40 % av naturvärdesträden behöver avverkas. Flera naturvärdesträd bedöms dock kunna bevaras baserat på deras läge i förhållande till vattenverkets planerade placering. Då naturvärdesträden har betydelse för den biologiska mångfalden innebär en avverkning en negativ påverkan lokalt som dock i ett större perspektiv inte bedöms påverka livsmiljön för arterna kopplade till träden.

Planförslagets nordliga delar lämnas orörda, vilket är fördelaktigt sett till att det är i dessa områden som det återfanns en naturvärdebiotop klassat med högt naturvärde (naturvärdesklass 2). Naturvärdena inom detta lämnas därmed orörda. Planförslaget berör inga skyddade områden, områden av riksintresse för naturvård, eller områden med naturvärdesklass 1 eller 2. Ytan av sammanhängande naturmiljöer kommer att minska men bedöms inte ge någon betydande påverkan på de ekologiska funktionerna, livsmiljöer och artsammansättning i området.

Sett till den gröna infrastrukturen finns en stor andel i det identifierade landskapsområdet fortsatt kvar. Planområdet utgör ca. 9 hektar, där vattenverket upptar ca. 1,76 av dessa. Bedömningen är att planens genomförande inte orsakar någon betydande fragmentering av grönytor. Det sammanhängande landskapsområdet bestående av tätortsnära skogar och allmänna grönytor kan fortsatt kunna nyttjas som ett funktionellt nätverk för att b.l.a. bevara ekosystemtjänster i samhället.

Sammantaget bedöms konsekvenserna av planens genomförande som liten till påtagligt negativ för naturmiljön.

7.1.5 Förslag till ytterligare hänsyn och åtgärder

Utifrån genomförd NVI har det föreslagits ytterligare åtgärder i form av riktade artinventeringar samt en artskyddsutredning, dessa utredningar kopplat till artskydd redovisas under avsnitt 7.2.

- Ytterligare hänsyn för områdets naturvärden kan tas genom att genomföra åtgärder av att flytta död ved från det område som ianspråk tas till andra omkringliggande områden planeras utföras för att bibehålla livsmiljöer och ekologisk funktionalitet.

7.2 Artskydd

7.2.1 Bedömningsgrunder

Bedömningsgrunderna för artskydd utgår i huvudsak från artskyddsförordningen (2007:845) och EU:s art- och habitatdirektiv. Särskild hänsyn tas till förekomst av fridlysta och rödlistade arter.

Bedömningen grundas på tillgängliga inventeringar, kartläggningar och kända artförekomster inom och i anslutning till planområdet. En artskyddsutredning har tagits fram för att utreda om en exploatering inom planområdet riskerar att påverka någon art i den grad att några av förbuden i artskyddsförordningen (2007:845) aktualiseras, varpå detta utgör en bedömningsgrund i förevarande MKB.

7.2.2 Förutsättningar

I NVI:n framkom behov av att ytterligare utreda förekomst av fåglar, samt även fladdermöss inom planområdet. Under våren och sommaren 2025 genomfördes därför en häckfågelinventering (Bilaga 5), en fladdermusinventering (Bilaga 6), en riktad artinventering för hackspettar (Bilaga 7), samt en artskyddsutredning (Bilaga 8). De arter som tas upp i artskyddsutredningen är de prioriterade arter som noterades i inventeringarna, samt de fynd av prioriterade arter inom området som finns inrapporterade till Artportalen (inklusive skyddsklassade fynduppgifter).

I häckfågelinventeringen noterades 35 fågelarter inom eller i direkt anslutning till planområdet. Av dessa är åtta arter rödlistade och en art upptagen i EU:s fågeldirektiv bilaga 1. Rödlistade arter som noterades var björktrast, grönfink, kråka, mindre hackspett, rödvingetrast, svartvit flugsnappare, sävsparv och talltita. Den art som ingår i EU:s fågeldirektiv bilaga 1 var sångsvan. Ytterligare tre arter har observerats inom området som varken är rödlistade eller upptagna i fågeldirektivet, men som genom dess förekomst indikerar att området innehar värdefulla lövskogsmiljöer.

Artinventering av fladdermöss bifogas i Bilaga 6. Vid inventeringen hittades med säkerhet nordfladdermus, fladdermöss tillhörande artkomplexet tajga-/mustaschfladdermus samt vattenfladdermus. Inventeringen påvisar att det framför allt är den äldre lövskogen i den norra delen av inventeringsområdet, som utgör en viktig livsmiljö för nordfladdermus. Även området i sydvästra delen av inventeringsområdet och längs med älven och strandzonen är ett viktigt födosöksområde för arten.

Artinventering av hackspett påvisade att två arter av hackspett (större och mindre hackspett) förekommer inom planområdet eller dess närmaste omgivningar. Inga andra arter av hackspett noterades. Större hackspett bedöms häcka inom området med ett eller några par. Större hackspett är Sveriges vanligaste hackspett, väl spridd över nästan hela landet, där den häckar i alla typer av skog. Mindre hackspett kunde inte noteras inom det inventerade området som häckande. Inte heller någon boplats kunde identifieras under inventeringen, vilket innebär att det kan konstateras att delar av planområdet ingår i ett revir för mindre hackspett. Den mindre hackspetten förekommer inte lika allmänt som större hackspett.

Det finns en observation av en nationellt skyddsklassad fågelart, denna hanteras separat i häckfågelinventeringen, Bilaga 5, samt hackspettinventeringen i Bilaga 7.

I framtiden artskyddsutredning har man avgränsat vilka arter som kan komma att påverkas av planens genomförande. Bedömningen är att mindre hackspett har en del av sitt revir inom planområdet och därför inkluderas i artskyddsutredningen. Övriga noterade och prioriterade fågelarters bevarandestatus bedöms inte riskera att påverkas av en exploatering av planområdet och behandlas inte vidare i utredningen.

Mindre hackspett är en art som ställer höga ekologiska krav på sin livsmiljö, varvid en förlust av livsmiljö (habitat) inom aktuellt planområde kan riskera påverka bevarandestatus för lokal population. En geografisk avgränsning av lokala populationen av mindre hackspett bedöms utgöras av området för Piteå kommun. För att ytterligare försöka precisera hur mindre hackspett förekommer inom planområdet och de närmaste omgivningarna så har ett förslag på ett potentiellt revir avgränsats, se Figur 10 nedan. Det avgränsade reviret omfattar en areal på totalt 46 hektar sammanhängande och lövrik skog, där aktuellt planområde ingår.

Figur 10. Förslag på potentiell livsmiljö för mindre hackspett inom och närliggande planområdet. (Sweco, 2025)

I fladdermusinventeringen framkommer det att nordfladdermus förekommer med hög frekvens i norra utkanten av aktuellt planområde, både under koloniperiod (fortplantningsperiod) och under migrationsperiod, se Figur 11 nedan. Även om arten är förhållandevis allmän både regionalt och nationellt, så bedöms arten förekomma med högre frekvens inom och i kring planområdet jämfört med i det övriga landskapet. För övriga noterade fladdermusarter bedöms planområdet och dess omgivningar inte utgöra någon prioriterad livsmiljö, då de endast förekommer sporadiskt.

Figur 11. Inventeringsområde för fladdermöss inklusive placering av ljudboxar och dess resultat från inventeringsomgång 1 och 2. (Sweco, 2025)

7.2.3 Planförslaget riktlinjer och hänsynstaganden

Planförslaget innehåller riktlinjer för att bevara och stärka ekologiska samband och grönstruktur inom och omkring planområdet. Exploatering ska i möjligaste mån undvikas i områden med höga naturvärden och där skyddade arter påträffats eller kan förväntas förekomma.

- Ingen avverkning av skog bör genomföras inom det aktuella planområdet under perioden 15 april-10 augusti för att inte påverka den mindre hackspettens häckningsperiod samt för att inte påverka nordfladdermus under koloniperioden.
- Gällande belysning bör hänsyn i planförslaget tas för att undvika att naturvärdesbiotopen med högt naturvärde, i planområdets norra del, belyses från gatubelysning, eller annan belysning från det planerade vattenverket för att undvika att området som är viktiga för nordfladdermöss utsätts för ljusföroreningar. Utformningen kan göras genom att ljuskällor riktas nedåt och avskärmas så att direkt ljus inte når omgivande naturområde.

7.2.4 Påverkan, effekt och konsekvenser

Nollalternativet

Nollalternativets markanvändning bedöms vara likartad med nulägets markanvändning. Skogen inom detaljplaneområdet bedöms vara likartad med hur omgivningarna ser ut idag, och det skogsområde som behöver avverkas i planförslaget kan antas kvarstå i ett nollalternativ. Samtliga viktiga livsmiljöer för mindre hackspett och nordfladdermus bevaras. Naturvärdesbiotoperna utsätts inte för några åtgärder som bedöms påverka naturvärdena vare sig positivt eller negativt.

Sammantaget bedöms nollalternativet som ingen/obetydlig konsekvens gällande artskydd.

Planförslaget

Genomförandet av detaljplanen innebär att avverkning genomförs inom i huvudsak tre naturvärdesbiotoper. Två av dessa består av lövskogsmiljöer som utgör livsmiljö för mindre hackspett inom reviret i Öjebyn. Totalt minskar arealen för de två naturvärdesbiotoperna tillsammans med 0,8 hektar, vilket därmed är den sammantagna ytan av livsmiljö som försvinner inom det aktuella reviret. Revirets fortsatta areal uppgår därmed till 45 hektar lövrik och sammanhängande skog. Detta bedöms som tillräckligt för att bibehålla en kontinuerlig ekologisk funktion för arten.

Genomförd inventering tyder på att lövskogen norr om planområdet utgör en viktig livsmiljö för nordfladdermus under fortplantningsperioden. Detta område bedöms inte påverkas av genomförandet av planen, och innebär därmed ingen förlust av viktig livsmiljö för arten. Ett genomförande av planen bedöms således inte påverka den lokala populationen av nordfladdermus.

Sammanfattningsvis bedöms det planerade vattenverkets yta som begränsad sett till den mindre hackspettens totala revir som kvarstår, och avseende nordfladdermus så bedöms inga viktiga livsmiljöer för arten påverkas av planförslaget. Tillsammans med de hänsynstaganden och anpassningar av planen är bedömningen att planens genomförande inte påverkar bevarandestatus för den lokala populationen av vare sig mindre hackspett eller nordfladdermus. Planen bedöms därmed inte orsaka någon otillåten störning på mindre hackspett.

Sammantaget bedöms konsekvenserna för planens genomförande som liten negativ.

7.2.5 Förslag till ytterligare hänsyn och åtgärder

- Vid behov ska buffertzoner eller skyddszoner inrättas kring känsliga livsmiljöer för antingen mindre hackspett eller nordfladdermus.
- Känsliga livsmiljöer kan märkas upp innan markarbeten inleds för att säkerställa att inte dessa miljöer påverkas.

7.3 Friluftsliv, rekreation, och sociala värden

7.3.1 Bedömningsgrunder

Bedömningsgrunder för aspekten handlar om att utvärdera hur planförslaget påverkar möjligheterna för friluftsliv och rekreation inom området.

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling, som bland annat kommer till uttryck i de allmänna hänsynsreglerna som finns i 2 kap. MB. De allmänna hänsynsreglerna syftar till att säkerställa att alla som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder tar ansvar för att skydda människors hälsa och miljön. Dessa regler är centrala för att uppnå en hållbar utveckling och omfattar exempelvis platsvalet, försiktighetsprincipen och kunskapskravet (Naturvårdsverket, u.å). Kopplat till just friluftsliv innebär exempelvis platsvalet att verksamheter bör undvika att inträffa på värdefulla friluftsområden. Avseende försiktighetsprincipen kan detta motivera verksamhetsutövaren att utföra skyddsåtgärder för att exempelvis bevara orörd natur i rekreationsområden, och gällande kunskapskravet bör verksamhetsutövare känna till hur deras verksamhet påverkar människors möjlighet till naturupplevelser och fysisk aktivitet.

Det finns tio svenska friluftsmål, och det övergripande målet för dessa mål är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Målet specificeras i propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) i tio punkter och i regeringens skrivelse Mål för friluftslivspolitik (Skr. 2012/13:51) förtydligas målen med preciseringar. Naturvårdsverket har i uppdrag att samordna arbetet för att nå målen (Naturvårdsverket, 2025b).

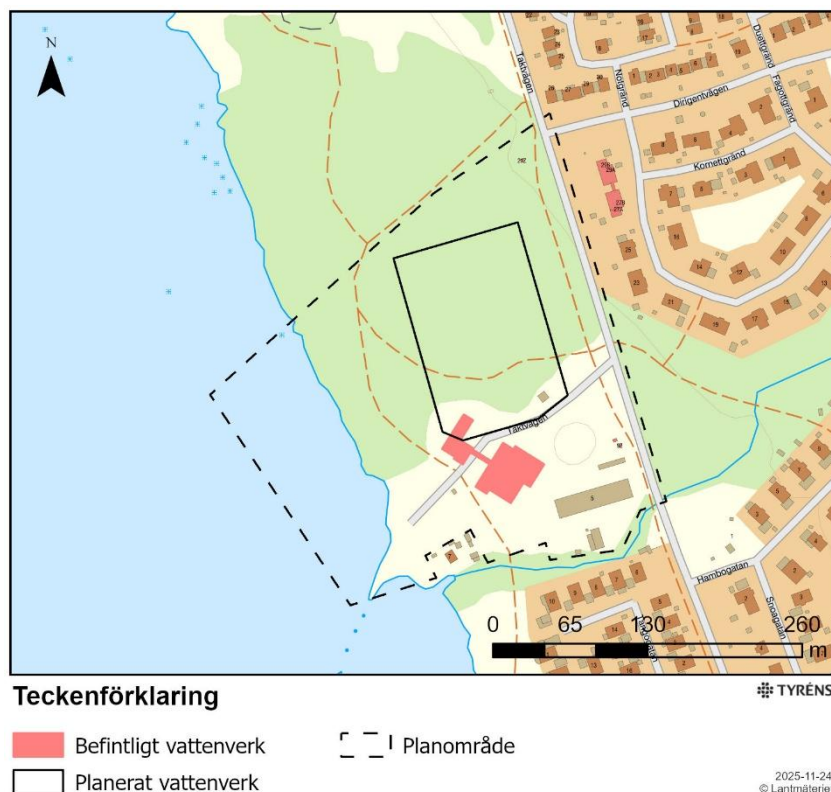
Allemansrätten är ingen lag, men förekommer däremot i grundlagen, samt omges av lagar som sätter gränser för vad som är tillåtet. Enligt allemansrätten får du ta dig fram på många platser i naturen fast det är på

någon annans mark för att exempelvis tälta något enstaka dygn, bada, plocka blommor, bär och svamp så länge de inte är fridlysta. Däremot innebär allemansrätten även skyldigheter, som exempelvis är det inte är tillåtet att vistas för nära hus eller passera över tomter, och inte heller skräpa ned eller förstöra naturen (Naturvårdsverket, 2023).

7.3.2 Förutsättningar

Delar av planområdet består av en tätortsnära skog som används till frilufts- och rekreationsändamål, samt som skolskog av närliggande skola för åldrarna 6 – 10 år samt en förskola. I närheten av planområdet ligger ett bostadsområde, så skogen används både av närboende och av utbildningsverksamheterna.

Den tätortsnära skogen, samt ett antal gång- och cykelbanor som finns inom planområdet bedöms bidra till ett flertal värden för friluftslivet, se Figur 12. Förutom att grönytor och tillgängliga naturområden främjar möjligheten till friluftsliv och rekreation, så är området särskilt viktigt ur hänseendet att barn vistas i området samt att området innehåller platser som främjar integration och möten mellan olika grupper. I både översiktsplanen samt i den fördjupade översiktsplanen framgår det att planområdets grönområde är en viktig del i Öjebyns grönstruktur. Grönområdena klassas som närnatur av särskild betydelse samt som utvecklingsområde Natur, men pekas också ut för både teknisk anläggning och värdefull närnatur – rekreation och skolskog. Vidare framgår det att grönytorna är viktiga ur ett jämlikhets-, jämställdhets- och barnperspektiv, samt förebygger segregation.

Figur 12. Översiktsskarta över planområdet inklusive befintligt vattenverk, yta för planerat vattenverk, samt befintliga gång- och cykelvägar.

Ett område av riksintresse för rörligt friluftsliv ligger öst- och sydöst om planområdet.

2020 togs en social hållbarhetsanalys (Norconsult, 2020), fram inför Piteå kommuns arbete med fördjupade översiktsplanen (FÖP) för Öjebyn. Syftet med hållbarhetsanalysen var att ta fram förslag på åtgärder för att bland annat uppnå en sammanhängande stadsdel mellan Piteås stadskärna och Öjebyn. I hållbarhetsanalysen framkommer att det finns ett antal infrastrukturella barriärer som skapar en osammanhängande stadsstruktur och bidrar till ett uppbrutet gång- och cykelnät med flera osäkra trafikpassager. Det finns även storskaliga områden för verksamheter och industri som förstärker barriäreffekterna och bidrar till ett upplevt glapp mellan Öjebyn och Piteå centrum. Vidare beskrivs det att grönremsan längs vattnet behöver tillgängliggöras och aktiveras för att upplevas tryggare. Öjebyns långsmala form innebär att älven och älvsstranden ligger inom kort avstånd från stora delar av stadsdelen, men för att öka tillgängligheten till platsen behöver kopplingarna och entréerna till älvremsan förbättras. Åtgärderna i analysen syftar till att stärka dessa kopplingar.

Detaljplaneområdet för det nya vattenverket är ett sådant område där kopplingarna över barriärer behöver stärkas.

7.3.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden

Planförslaget har anpassats via framtagen gestaltungsrapport (Bilaga 3) för att minska påverkan på friluftsliv, rekreation och sociala värden.

- Genom att bibehålla skogspartier med en bredd av ca. 25–30m mellan vattenverket och älvremsan/gata, kan den negativa effekten av fragmenteringen av grönytor minska, samtidigt som en naturlig avskärmning mot omgivande närområden skapas.
- Åtgärder för att förbättra tillgängligheten och möjligheten till friluftsliv avses utföras på platsen där befintligt vattenverk står idag med syfte att förbättra kopplingarna mellan Öjebyn och älvremsan.
- Planförslaget innebär att strandlinjen bevaras och fortsatt blir tillgänglig för allmänheten.

7.3.4 Påverkan, effekt och konsekvenser

Nollalternativet

I ett nollalternativ kvarstår hela den befintliga tätortsnära skog som finns idag på platsen, samt även de grönytor som finns inom planområdet. Möjligheten till friluftsliv, rekreation och stillhet bedöms vara oförändrad i nollalternativet, men det föreligger fortfarande behov av att åtgärder utförs för att stärka kopplingarna och öka tillgängligheten till både friluftsliv och älvremsan.

Sammantaget bedöms konsekvenserna för friluftsliv och rekreation i ett nollalternativ som ingen/obetydlig konsekvens.

Planförslaget

Planförslaget innebär att delar av den tätortsnära skogen tas i anspråk av det nya vattenverket vilket påverkar möjligheten till friluftsliv och rekreation negativt. Stora delar av skogen kommer dock att finnas kvar och fortsatt kunna nyttjas som både skolskog och av närboende. Ingen påverkan bedöms uppstå på det riksintresseområde för rörligt friluftsliv som ligger utanför planområdet.

De åtgärder som behövs för att tillgängliggöra stranden och älvremsan, samt för att stärka kopplingarna bedöms inte försvåras av planens genomförande, utan dessa typer av åtgärder bedöms fortfarande kunna utföras. I planförslaget avses det befintliga vattenverket att rivas när väl nytt

vattenverk är i drift, och då kommer marken där det befintliga vattenverket stått vara föremål för åtgärder vars syfte är att bilda en ny entré till älvstråket. Exakt vilka typer av åtgärder som avses utföras är inte fastställda ännu, utan detaljprojekteringen pågår fortfarande i dagsläget.

Etablering av nytt vattenverk kommer innebära att två gång- och cykelbanor som löper genom området försvinner. Avvecklingen av de två befintliga gång- och cykelvägarna bedöms inte medföra någon betydande påverkan på allmänhetens tillgänglighet till vare sig älvremsan eller skogen inom planområdet. Alternativa tillträdesvägar kvarstår, vilket säkerställer fortsatt åtkomst för rekreativa ändamål och friluftsliv.

Ljudbilden är viktig för människors upplevelse. Det nya vattenverket kommer inte utgöras av några bullerkällor, och både det befintliga och planerade vattenverket bedöms som likartade ifråga om ljudbild. Vattenverkets gestaltning är viktig ur hänseendet att det kan störa känslan av rekreation för de som vistas i närområdet, men den negativa upplevelsen bedöms motverkas genom att skogspartier om ca. 25–30 meter bibehålls mellan vattenverket och omkringliggande miljö.

Sammantaget bedöms konsekvenserna för friluftsliv och rekreation som liten negativ konsekvens.

7.4 Geoteknik

7.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av de geotekniska förutsättningarna utgår från vägledningar från SGU samt relevanta bestämmelser i miljöbalken och plan- och bygglagen. Särskild vikt läggs vid områdets stabilitet, risk för skred och erosion, samt markens lämplighet för planerad användning.

7.4.2 Förutsättningar

Jordarterna i området består huvudsakligen av älvsediment (grovsilt/finsand) och till en mindre del av postglacial sand, grus och silt. Blockigheten i marken är låg och jorddjupet uppskattas till 10–20 meter. Planområdet är enligt SGU utpekad som "ej fastmark", vilket innebär att stabiliteten kan vara låg, särskilt i närheten av Piteälven där ett aktsamhetsområde för skred och erosion om cirka 50 meter bredd är utpekad.

Piteå kommun har i undersökningen om betydande miljöpåverkan konstaterat att det finns risk för geotekniska stabilitetsproblem längs

strandkanten. En översiktlig geoteknisk undersökning har därför utförts på fastigheten Öjebyn 3:178 inför anläggandet av ett nytt vattenverk, se Bilaga 9. I den geotekniska undersökningen är det stabiliteten vid området för det planerade vattenverket som undersökts och huruvida just den platsen riskeras att utsättas för skred och erosion. På platsen för det nya vattenverket bedöms risken för skred som liten, och det finns inte heller några höga eller branta slänter i området. Jorden har även generellt hög hållfasthet i området.

Morän och sediment bedöms inte vara sulfidhaltiga och inga tecken på föroreningar har påträffats i samband med undersökningen. Området närmast Piteälven förutsätts vara utsatt för pågående erosion, men eftersom den planerade placeringen av det nya vattenverket ligger mer än 100 meter från älvkanten bedöms platsen inte vara hotad av erosion i närtid, och skulle det uppstå framtida behov finns det möjlighet att förstärka strandkanten.

7.4.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden

- Planförslaget har anpassats efter planområdets geotekniska förhållanden, genom att vattenverket lokaliseras på ett sådant avstånd från älvkanten så att det inte bedöms vara hotat av erosion från älven.

7.4.4 Påverkan, effekt och konsekvenser

Nollalternativet

Om detaljplanen inte genomförs och området förblir oexploaterat, kvarstår nuvarande markanvändning och de geotekniska förutsättningarna förändras inte. Risken för skred och erosion längs strandkanten kvarstår, men ingen ytterligare belastning på marken tillkommer. Sammantaget bedöms konsekvensen för geoteknik i nollalternativet bli ingen/obetydlig då inga nya ingrepp eller belastningar på marken sker.

Planförslaget

Planförslaget innebär att ett nytt vattenverk anläggs inom området, vilket medför markarbeten och ökad belastning på vissa delar av marken. Den geotekniska undersökningen visar att risken för skred på platsen för det planerade vattenverket är liten, och att marken inte är direkt hotad av erosion i närtid. Eftersom vattenverket placeras mer än 100 meter från älvkanten minimeras även risken för att vattenverket ska påverkas från pågående erosion. Sammantaget bedöms konsekvensen för geoteknik vid

genomförande av planförslaget avseende huruvida vattenverkets placering kan utsättas för skred och erosion som liten negativ förutsatt att föreslagna hänsyns- och skyddsåtgärder genomförs.

7.4.5 Förslag till ytterligare hänsyn och åtgärder

Inför detaljprojektering av vattenverket bör ytterligare geotekniska undersökningar göras. Detta för att mer precist bestämma jordens egenskaper under planerade omkringliggande komplementbyggnader och hårdgjorda ytor, men också för att utreda vattenverkets eventuella påverkan på omkringliggande mark avseende skred- och erosionsrisk.

Om risker för skred eller erosion identifieras måste förstärkningsåtgärder eller anpassningar av byggnationen genomföras. Uppföljning av markens stabilitet och eventuella åtgärder bör ske genom ett kontrollprogram under byggskedet och vid behov även under driftskedet.

Om vattenverkets placering ändras så bör kompletterande geotekniska undersökningar utföras för att utreda den nya tilltänkta placeringen av vattenverket.

7.5 Strandskydd

7.5.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av strandskyddets betydelse utgår från bestämmelserna i miljöbalken (7 kap. 13–18 §§), där det framgår att strandskyddet får upphävas endast om särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c–d §§ föreligger och om intresset av att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddets syften. Vid bedömningen tas hänsyn till områdets nuvarande användning, dess värde för allmänhetens friluftsliv, naturvårdsintressen samt förekomst av skyddsvärda arter eller biotoper. Områden som behövs för att säkerställa fri passage för allmänheten eller för att bevara goda livsvillkor för växt- och djurliv får inte omfattas av upphävandet, om inte särskilda funktionella skäl föreligger.

7.5.2 Förutsättningar

Planområdet omfattas av strandskydd som gäller 100m från strandlinjen, både upp på land och ut i vattnet enligt miljöbalken. Planområdet i sin helhet utgörs delvis av ianspråktagen mark med befintlig bebyggelse och infrastruktur, vilket har begränsat allmänhetens tillgång till stranden, då bebyggelsen kan ses som barriärer för tillgänglighet. En NVI från 1996

visar att strandområdet inte hyser några särskilt skyddsvärda arter eller biotoper av regionalt eller nationellt intresse, vilket också bekräftas av den senast utförda NVI:n från 2025 som inte kunnat avgränsa någon naturvärdesbiotop vid strandmiljön. Strandmiljön beskrivs som varierad, med både artfattiga och artrika partier.

Planområdet används i dagsläget till viss del för friluftslivsändamål, men på grund av fysiska barriärer i form av byggnader och infrastruktur, så är strandområdet relativt begränsat för allmänheten och det finns behov av förbättringsåtgärder. Strandområdet har därmed lågt värde ur naturvärdessynpunkt och till viss del begränsat värde för allmänhetens tillgång till strand.

7.5.3 Planförslagets riktlinjer och hänsynstaganden

Planförslaget innebär att strandskyddet upphävs, men för att ändå ta hänsyn till de intressen som strandskyddet har som syfte att skydda avses ingen exploatering ske vid älvkanten, varpå vattenverkets placering har anpassats efter detta. Vattenverkets tilltänkta placering ligger 100m från älvkanten. Området närmast vattnet kommer i planförslaget ges användningen NATUR.

7.5.4 Påverkan, effekt och konsekvenser

Nollalternativet

I nollalternativet kvarstår strandskyddet och ingen exploatering sker. Nuvarande markanvändning och tillgänglighet bibehålls och behovet av åtgärder för friluftslivet vid strandmiljön kvarstår vilket bidrar till att strandmiljöns värde för friluftsliv bedöms som begränsad. Även områdets låga värde för naturvärden kvarstår, och inga ytterligare kumulativa effekter förväntas. Nollalternativets konsekvens bedöms därmed bli obetydlig/ingen.

Planförslaget

Planförslaget innebär att strandskyddet upphävs inom planområdet. Piteå kommun åberopar särskilda skäl enligt miljöbalken, exempelvis att området redan är ianspråktaget och att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Intresset av att ta området i anspråk för planerad bebyggelse och utveckling bedöms väga tyngre än strandskyddets syften. Påverkan på allmänhetens tillgång till strand och på naturvärden bedöms som liten, då området redan är begränsat tillgängligt och saknar särskilda naturvärden. Vidare innebär planförslaget att strandlinjen fortsatt kommer bevaras och vara tillgänglig för allmänheten, vilket bedöms som fördelaktigt för

allmänhetens intressen. Kumulativa effekter bedöms vara små, då alternativa strandområden finns tillgängliga i närområdet och inga skyddsvärda arter påverkas. Jämfört med nuläget innebär planförslaget en marginell påverkan på strandskyddets syften, men en positiv effekt för kommunens utveckling och samhällsintressen.

Sammantaget bedöms planförslagets konsekvens för strandskyddet bli liten negativ.

8 Samlad bedömning

8.1 Miljökonsekvenser

I Tabell 1 redovisas en samlad bedömning av bedömda konsekvenser vid genomförandet av planen och för nollalternativet. Förutsättningen för bedömningarna av planförslaget är att alla åtgärder (riktlinjer och hänsynstaganden) som är inarbetade i planen vidtas. Bedömningen innefattar inte ytterligare förslag på åtgärder som sker i senare skeden utanför genomförandet av detaljplanen.

Planförslaget innebär att ett nytt vattenverk anläggs inom ett område som till största delen utgörs av tätortsnära skog med identifierade naturvärdesbiotoper av främst visst till påtagligt naturvärde, samt en mindre del med högt naturvärde i planområdets norra del. Genomförandet medför förlust av viss skogsmark och naturvärdesträd, vilket lokalt påverkar biologisk mångfald och ekologiska samband negativt. Däremot kommer stora delar av skogen och spridningskorridorer att fortsatt finnas kvar, samt att planförslagets nordliga delar bestående av en naturvärdebiotop klassat med högt naturvärde att bevaras. Påverkan på den gröna infrastrukturen bedöms som begränsad, då en stor andel i det identifierade landskapsområdet fortsatt kommer finnas kvar efter planens genomförande. Den tätortsnära skogen som tas i anspråk för ett nytt vattenverk medför även en viss negativ påverkan på möjligheterna till friluftsliv och rekreation i området. Två gång- och cykelbanor försvinner, men alternativa tillträdesvägar säkerställer fortsatt åtkomst för rekreativa ändamål. Planen har även utformats genom att bibehålla skogspartier mellan vattenverket och älvremsan, vilket skapar en naturlig avskärmning mot omgivningen. Stora delar av skogen kommer fortsatt att kunna användas av både närboende och som skolskog.

Inom området har flera rödlistade fågelarter och värdearter noterats, i huvudsak mindre hackspett och nordfladdermus. Artskyddsutredningar för

dessas arter visar att tillräckliga livsmiljöer kvarstår efter exploateringen och att bevarandestatus för dessa arter inte bedöms påverkas negativt på populationsnivå, förutsatt att föreslagna hänsyn och skyddsåtgärder genomförs. Geotekniskt har området undersökts och platsen för det nya vattenverket bedöms ha låg risk för skred och erosion, då det placeras mer än 100 meter från älvkanten och marken har god hållfasthet, men ytterligare undersökningar rekommenderas inför detaljprojektering. Strandskyddet upphävs inom planområdet med hänvisning till att området redan är ianspråktaget och har lågt värde för både naturvård och allmänhetens tillgång till strand, samtidigt som ingen exploatering sker vid strandlinjen och denna fortsatt görs tillgänglig för allmänheten.

Sammantaget bedöms planförslagets genomförande medföra liten till påtagligt negativ konsekvens på naturmiljö, samt liten negativ konsekvens för aspekterna artskydd, friluftsliv, rekreation och sociala värden, strandskydd samt geoteknik, under förutsättning att föreslagna hänsyns- och skyddsåtgärder följs.

Tabell 1. Samlad konsekvensbedömning för planen och nollalternativet för samtliga aspekter.

Miljöaspekt	Detaljplaneförslaget	Nollalternativet
Naturmiljö	Liten till påtaglig negativ konsekvens	Obetydlig/ingen negativ konsekvens
Artskydd	Liten negativ konsekvens	Obetydlig/ingen negativ konsekvens
Friluftsliv, rekreation och sociala värden	Liten negativ konsekvens	Obetydlig/ingen negativ konsekvens
Geoteknik	Liten negativ konsekvens	Obetydlig/ingen negativ konsekvens
Strandskydd	Liten negativ konsekvens	Obetydlig/ingen negativ konsekvens

8.2 Riksintressen och skyddade områden

Ingen påtaglig skada bedöms uppstå på berörda riksintressen som är kopplade till väderradar och MSA, exempelvis försvarsintressen och kommunikation, då planen inte innebär några byggnader med byggnadshöjd över 20 m.

Närliggande riksintressen för rörligt friluftsliv, rennäring, kulturmiljövård, samt kommunikation bedöms inte beröras av planens genomförande och således bedöms ingen påtaglig skada uppstå på något riksintresse.

Planområdet berörs delvis av strandskydd vilket behandlas under avsnitt 7.5. Planområdet ingår Svensbyfjärdens vattenskyddsområde men ett nytt vattenverk bedöms inte hindras av vattenskyddsområdet.

8.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) regleras i 5 kap MB. Det finns idag MKN för omgivningsbuller, utomhusluft och vatten. MKN kan vara utformade på olika sätt, där vissa anger tydliga gränsvärden medan andra utgör målsättningsnormer som anger vad som ska eftersträvas.

Miljökvalitetsnormerna med åtgärdsprogrammen fungerar som styrmedel för att styra i riktning mot de nationella miljökvalitetsmålen. Vidare beskriver MKN ett tillstånd i vilket människors hälsa och miljön anses vara varaktigt skyddade. För att MKN ska kunna följas krävs därför ett långsiktigt och strategiskt arbete där flera olika åtgärder och insatser koordineras. Kommunerna är skyldiga att i sin fysiska planering samt prövning enligt plan- och bygglagen agera så att miljökvalitetsnormerna kan följas. (Boverket, 2024).

De miljökvalitetsnormer som är relevanta för aktuell detaljplan är luft och vatten. Miljökvalitetsnormen för omgivningsbuller enligt Förordning (2004:675) om omgivningsbuller omfattar kommuner med fler än 100 000 invånare samt större vägar och järnvägar. Piteå kommun omfattas således inte av miljökvalitetsnormen för omgivningsbuller. Miljökvalitetsnormen för fisk- och musselvatten omfattar inte aktuellt område enligt Förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Luft

Miljökvalitetsnormer för luft finns för bland annat partiklar, kvävedioxid, bensen, svaveldioxid, bens(a)pyren och ett antal metaller. MKN för partiklar PM₁₀ innebär att partikelhalten får överstiga 50 µg/m³ som genomsnitt per dygn (dygnsmedelvärde) under högst 35 dygn per år och högst 40 µg/m³ som genomsnitt för ett kalenderår.

I Piteå kommun under 2020 överskreds MKN för partiklar PM₁₀ avseende dygnsmedelvärde under 39 dagar, jämfört med totalt 35 tillåtna. Piteå kommun har en mätstation för dygnsvisa mätningar av partiklar PM₁₀ och kvävedioxid (NO₂) på Prästgårdsgatan 43A i centrala Piteå. Utifrån dessa mätningar framkom det att det enbart är MKN för PM₁₀ som överskreds.

SMHI har på uppdrag av Piteå kommun genomfört luftkvalitetsberäkningar vid vissa högt belastade gator inför framtagandet av ett åtgärdsprogram. Det har använts en spridningsmodell för att beräkna luftkvaliteten för 12 gatuavsnitt i centrala Piteå, där kommunen bedömer att det är mest sannolikt att riskera överskridande av miljökvalitetsnormerna. Resultaten för partiklar PM₁₀ visar att halterna överskrider miljökvalitetsnormen för samtliga undersökta gaturum, där det är 90-percentilen av dygnsmedelvärden som överskrider miljökvalitetsnormen (Piteå kommun, 2022).

Detaljplaneområdet ligger utanför centrala Piteå vilket gör att området generellt inte bedöms riskera ett överskridande av MKN. Genomförandet av planen bedöms heller inte generera något omfattande transportarbete eller ökade transporter, samt inte generera utsläpp till luft från det nya vattenverket inom planområdet. Genomförandet av planen bedöms inte heller förändra luftkvaliteten i området på ett sätt som medför att MKN för luft överskrids.

Vatten

MKN för vatten innebär att det i miljöbalken fastställs krav på kvaliteten i sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Sjöar, vattendrag och kustvatten ska ha god ekologisk samt god kemisk ytvattenstatus, medan grundvatten ska ha god kemisk grundvattenstatus och god kvantitativ status.

För ett nytt vattenverk kommer slam som uppkommer under reningsprocessen att omhändertas, och endast klarfas kommer ledas ut till Svensbyfjärden. Grundvattenförekomster bedöms inte påverkas av genomförandet av planen eftersom uttaget av vatten görs från Piteälven.

Piteälven är en vattenförekomst vars MKN utifrån den senaste förvaltningscykeln (förvaltningscykel 3, 2017-2021) är klassat till måttlig ekologisk status samt uppnår ej god kemisk status. Kvalitetskravet är att vattenförekomster 2033 ska ha uppnått god ekologisk status. Kvalitetskravet för den kemiska ytvattenstatusen är att vattenförekomster ska uppnå god kemisk ytvattenstatus med undantag för bromerade difenyletrar och kvicksilver med anledning att dessa halter överskrider i samtliga vattendrag och att det bedöms vara tekniskt omöjligt att sänka halterna.

Enligt utförd översvämningskartering av MSB är risken för översvämning i området är mycket liten.

En dagvattenutredning har gjorts för planförslaget enligt Piteå kommuns riktlinjer. Det nya vattenverket ökar andelen hårdgjorda ytor, vilket minskar markens infiltrationsförmåga och kan därmed påverka dagvattenflödet. Även föroreningsgraden skulle kunna påverkas. Bedömningen är att planen endast skulle tillföra låga eller mycket låga halter av föroreningar. Dagvattenutredningen föreslår att dagvatten leds i öppna diken för att möjliggöra rening innan det släpps ut i Svensbyfjärden via befintliga utloppsdiken (Pireva, 2025).

Utifrån detta bedöms inte planförslaget motverka uppfyllandet av MKN för vatten.

8.4 Måluppfyllelse

8.4.1 Miljökvalitetsmål

Sveriges riksdag har beslutat om miljömål som ska fungera som riktmärken för miljöarbetet i Sverige. Miljömålen består av ett övergripande generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt ett antal etappmål. Målen definierar vilken miljö den svenska politiken ska styra mot, samt beskriver vad som är en god miljö i Sverige. Målen visar därmed vilket miljötillstånd som ska eftersträvas och belyser vilka åtgärder som behövs för att nå detta tillstånd inom en generation (Sveriges miljömål, 2020).

En bedömning av hur planförslagets genomförande påverkar berörda miljökvalitetsmål redovisas i Tabell 2 nedan.

Tabell 2. Planens påverkan på möjligheten att uppnå berörda miljökvalitetsmål

Miljökvalitetsmål	Beskrivning av målet (Riksdagens definition)	Planens möjlighet att uppnå miljökvalitetsmålen
Levande sjöar och vattendrag	Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.	Ett nytt vattenverk bedöms inte leda till ökade utsläpp av föroreningar eller på annat sätt påverka naturvärden i Piteälven. Det nya vattenverket omhändertar slam vilket ses som positivt för den biologiska mångfalden i Piteälven. Vidare medför planförslaget att strandskyddet i området upphävs, men planförslaget medför ingen strandnära exploatering.

		Planförslaget bedöms delvis främja måluppfyllelse.
Levande skogar	Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.	Planförslaget medför ett ianspråktagande av skogsmark med natur- och rekreationsvärden, vilket innebär att marken får en annan markanvändning. Genom anpassningar av planen kan vissa naturvärdesbiotoper med högre naturvärden sparas, samt att påverkan avseende fragmentering av naturområden kan minskas genom att bevara skogspartier runt vattenverket. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.
God bebyggd miljö	Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.	Planförslaget som innebär ett nytt vattenverk är en viktig samhällsfunktion för att trygga kommunens framtida vattenförsörjning. Sett till infrastruktur och hushållning med resurser är det lämpligt att förlägga vattenverket i anslutning till det befintliga för att kunna nyttja den befintliga infrastrukturen som finns på platsen. Vattenverket kommer medföra att tätortsnära skog och natur tas i anspråk, men anpassningar av planen görs för att minska påverkan och bibehålla så mycket skog och grönområden som möjligt. Planförslaget bedöms delvis främja måluppfyllelse.
Ett rikt växt- och djurliv	Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och	Planförslaget medför att sammanhängande naturmiljöer minskar ytmässigt och fragmenteras. Ytan för exploatering bedöms dock vara begränsad. Någon direkt påverkan på

	processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.	några påträffade arters bevarandestatus bedöms inte uppstå. Anpassningar av planen för att minimera intrång i områden med höga naturvärden har utförts, men intrång behöver samtidigt göras i vissa biotoper och värden. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.
--	---	--

9 Uppföljning

Enligt 6 kap 11 § miljöbalken ska en redogörelse göras för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför. Detta kan hanteras genom miljökontrollprogram för kommande exploateringar och hanteras lämpligen i kommande detaljplanearbeten.

Syftet med miljökontrollen är att upptäcka brister och hot så tidigt som möjligt under genomförandet så att man kan avhjälpa dem innan skadan hunnit bli stor. Miljöuppföljningen syftar även delvis till att upptäcka brister som behöver rättas till, men också till att i efterhand utvärdera effekten av de genomförda åtgärderna.

- Vid anläggningsarbeten inom vattenskyddsområdet ska dess skyddsföreskrifter följas.
- Uppföljning och efterlevnad förutsätts ske gällande att avverkningar sker utanför arternas häckningsperiod.
- Vid eventuell justering av vattenverkets placering bör uppföljning ske om byggnationen avses lokaliseras närmare älvkanten, vilket i sådana fall kan innebära behov av både ytterligare geotekniska utredningar, men också åtgärder för att förhindra skred eller erosion.
- Dagvattenanläggningen kräver korrekt drift och kontinuerligt underhåll för att säkerställa vattenrening och att recipienten inte påverkas. Bristande funktion kan försämrade möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormer (MKN). Kommunen bör följa upp att dagvattenhanteringen säkerställs innan byggnation påbörjas.

Skötselplan behöver tas fram för drift och underhåll av föreslagna dagvattenanläggningar för att säkerställa dess funktion över tid.

Referenser

- Boverket. (2024). *Miljö kvalitetsnormer i detaljplan*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/detaljplan/lamplighetsbedomning/mkn/> den 12 09 2025
- Naturvårdsverket. (2023). *Frågor och svar om allemansrätten*. Hämtat från Allemansrätten: <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/allemansratten/fragor-och-svar/>
- Naturvårdsverket. (2024). *Grön infrastruktur*. Hämtat från Mark- och vattenanvändning: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/mark-och-vattenanvandning/gron-infrastruktur/>
- Naturvårdsverket. (2025a). *Olika former av naturskydd*. Hämtat från Skyddad natur: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/skyddad-natur/olika-former-av-naturskydd/>
- Naturvårdsverket. (2025b). *Sveriges friluftslivsmål*. Hämtat från Friluftsliv: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/friluftsliv/sveriges-friluftslivsmal/>
- Naturvårdsverket. (u.å). *Hänsynsreglerna – 2 kap. miljöbalken*. Hämtat från Miljöbalken: <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/hansynsreglerna--kapitel-2-miljobalken/hallbar-utveckling-och-2-kap.-miljobalken/>
- Norconsult. (2020). *Hållbar stadsdel Öjebyn, Social hållbarhetsanalys till fördjupad översiktsplan för Öjebyn*. Göteborg: Norconsult AB.
- Pireva. (2025). *Dagvattenutredning för nytt vattenverk, Öjebyn 3:178*.
- Piteå kommun. (2018). *Svensbyfjärdens vattenskyddsområde, Tekniskt underlag*. Hämtat från <https://www.pitea.se/contentassets/51871a1692f54089a8138a0089ded399/tekniskt-underlag-rev-fran-ks.pdf> den 30 09 2025
- Piteå kommun. (2022). *Åtgärdsprogram för partiklar PM10 i Piteå 2022-2028*. Hämtat från <https://www.pitea.se/contentassets/1be9e27e12ab4f6dbe67e0d6e6d7eebb/atgardsprogram-for--partiklar-pm10-i-pitea-2022-2028761831.pdf> den 15 09 2025

Sveriges miljömål. (2020). *Så fungerar arbetet med Sveriges miljömål*.
Hämtat från <https://sverigesmiljomal.se/sa-fungerar-arbetet-med-sveriges-miljomal/> den 12 09 2025

Sweco. (2025). *Projekterings PM Geoteknik, Nytt vattenverk Degerängen Piteå*.

Bilagor

Bilaga 1, Undersökning om betydande miljöpåverkan (Piteå kommun, 2024)

Bilaga 2, Lokaliseringsundersökning (Pireva 2025)

Bilaga 3, Gestaltungsrapport (Tengboms, 2025)

Bilaga 4, Naturvärdesinventering (Sweco, 2025)

Bilaga 5, Häckfågelinventering (Sweco, 2025)

Bilaga 6, Fladdermusinventering (Sweco, 2025)

Bilaga 7, Hackspettinventering (Sweco, 2025)

Bilaga 8, Artskyddsutredning (Sweco, 2025)

Bilaga 9, Projekterings PM Geoteknik, Nytt vattenverk Degeränget Piteå (Sweco, 2025)